

БОНДАРЕНКО

Ольга Михайлівна

bondarenko_olga_@ukr.net

УДК 378.091:657(045)

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ
(ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ) ОБЛІКОВИХ ФАХІВЦІВMODERN METHODOLOGIES OF PREPARATION AND PRE-
PREPARATION (INCREASE OF QUALIFICATION) OF ACCOUNTING
PROPERTIESк.е.н., доцент, Національний
авіаційний університет

У даній статті розглядається питання застосування сучасних методик під час підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) облікових фахівців. У зв'язку з можливістю підготовки вищими навчальними закладами різних груп облікових фахівців застосування методик щодо їх підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації

або перепідготовки за суміжними професіями) застосовуються різні. Особливу увагу в статті надано сучасним методикам підготовки спеціалістів з спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (освітній ступінь «Бакалавр», «Магістр») та перепідготовки (підвищення кваліфікації або перепідготовки за суміжними професіями) слухачів з числа незайнятого населення, які направляються Державним фондом зайнятості на професійне навчання.

* * *

В данной статье рассматривается вопрос применения современных методик во время подготовки и переподготовки (повышение квалификации) специалистов по учету. В связи с возможностью подготовки высшими учебными заведениями разных групп специалистов по учету применения методик относительно их подготовки и переподготовки (повышение квалификации или переподготовки за смежными профессиями) применяются разные. Особенное внимание в статье уделено современным методикам подготовки специалистов по специальности 071 "Учет и налогообложение" (образовательная степень "Бакалавр", "Магистр") и переподготовки (повышение квалификации или переподготовки по смежным профессиям) слушателей из числа незанятого населения, которые направляются Государственным фондом занятости на профессиональную учебу.

* * *

In this article the question of application of modern methodologies is examined during preparation and pre-preparation (increase of qualification) of accounting properties. In connection with possibility of preparation of different groups of registration specialists of application of methodologies higher educational establishments in relation to their preparation and retraining (in-plant training or retraining is after contiguous professions) the different are used. The special attention in the article is spared to modern methodologies of preparation of specialists from speciality a 071 "Account and taxation" (educational degree "Bachelor", "Master") and retraining (in-plant training or retraining is after contiguous professions) of listeners from a number an unoccupied population, that is directed by the State fund of employment on vocational training.

During employment in the accounting department, all applicants for a vacant position are interviewed (competitive selection). At some enterprises this happens in several stages. And with each stage, questions or situational tasks further reveal the professional potential of a representative to the position of accountant in order to select a specialist who should correspond to the position held.

To study and analyze modern methods of training and retraining (advanced training) of accountants. In economic scientific sources the term "methodology" (in the general sense) refers to the branch of pedagogical science that studies the laws of teaching (teaching) a particular subject. It should be noted that effective training and retraining (advanced training) of all groups of accountants is carried out by the right choice of teaching methods, namely optimally combined methods, techniques and means of study. In addition, the use of techniques is an integral part of the teaching method. The effectiveness of training and retraining (advanced training) of accountants depends on the optimally selected methods of conducting the educational process. Therefore, the teacher should be selected the following methods and techniques of training (training, retraining), which will be aimed at activating the professional activities of those who study.

Consequently, we can conclude that different training methodologies should be used for preparation and retraining (advanced training) of different groups of accountants.

Ключові слова: методика, підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, професійне навчання

Ключевые слова: методика, подготовка, переподготовка, повышение квалификации, профессиональная учеба

Keywords: methodology, preparation, retraining, in-plant training, vocational training

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання жодне підприємство не може працювати без ведення бухгалтерського обліку. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ст. 1) цей Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік

та подавати фінансову звітність, а також на операції з виконання державного та місцевих бюджетів і складання фінансової звітності про виконання бюджетів з урахуванням бюджетного законодавства [1]. Тому, будь-який керівник підприємства повинен бути впевнений в якійсій роботі даного структурного підрозділу. Перш за все це пов'язано з накладанням на підприємство штрафних санкцій під час перевірок від Державної фіскальної служби чи Державного аудиту.

Під час працевлаштування до бухгалтерського відділу всі претенденти на вакантну посаду проходять

співбесіду (конкурсний відбір). На деяких підприємствах це відбувається в декілька етапів. І з кожним етапом питання або ситуаційні задачі ще більше розкривають професійний потенціал представника на посаду обліковця з метою обрання спеціаліста, який повинен відповідати займаній посаді.

Саме тому дослідження та аналіз сучасних методик підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) облікових фахівців, наразі є досить актуальним. Дане питання було розглянуто багатьма науковцями, зокрема, Н.О. Бугай, С.В. Свірко, А.І. Фаріон, В.Є. Скульська, Ростока М.Л., Аксьонова О.В. та ін. Однак сучасні методики підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) облікових фахівців і дотепер лишаються однією із найбільш досліджуваних тем.

МЕТА РОБОТИ – дослідити та проаналізувати сучасні методики підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) облікових фахівців.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основною інформаційною базою під час написання даної роботи стали доробки науковців, нормативні акти, періодичні видання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Майже всі вищі навчальні заклади України проводять

підготовку фахівців за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» всіх рівнів освітнього ступеня («Молодший спеціаліст», «Бакалавр», «Магістр») за різними формами навчання (стаціонарна чи заочна підготовка). Слід зазначити, що крім підготовки облікових фахівців згідно ліцензійного обсягу, деякі вищі навчальні заклади проводять перепідготовку (підвищення кваліфікації) облікових фахівців з числа незайнятого населення, які направляються на професійне навчання від Державного фонду зайнятості. Як свідчать статистичні дані Державного фонду зайнятості (табл. 1) [2], кількість незайнятого населення в Україні за останні шість місяців має тенденцію на зменшення, але кількість запропонованих вакансій, на жаль, є недостатньою. Тому існує постійна конкуренція серед безробітних щодо їх працевлаштування.

У зв'язку з постійною зміною нормативно-законодавчої бази з введення бухгалтерського обліку обліковий фахівець для поновлення своїх знань та подальшого успішного працевлаштування може бути направленим на професійне навчання. Як видно з табл. 2 [2] Державним фондом зайнятості проводиться постійна робота щодо проведення професійного навчання фахівців з числа незайнятого населення для підвищення їх кваліфікаційного рівня.

Таблиця 1

Зареєстровано безробітних та вакансій

Станом на	Чисельність безробітних, осіб	Кількість вакансій, одиниць	Дефіцит вакансій (-), дефіцит кадрів (+)
01.10.2018 р.	287092	96964	- 190128
01.09.2018 р.	292832	100290	- 192542
01.08.2018 р.	297955	86814	- 211141
01.07.2018 р.	303860	82399	- 221461
01.06.2018 р.	316030	86154	- 229876
01.05.2018 р.	326767	83802	- 242965

Таблиця 2

Кількість зареєстрованих безробітних

Станом на	Усього, осіб	Проходять професійне навчання, осіб	Беруть участь у громадських роботах та роботах тимчасового характеру, осіб	Отримують допомогу по безробіттю, осіб	Інші, осіб
01.10.2018 р.	287092	14509	1888	223058	47637
01.09.2018 р.	292832	8652	1980	229584	52616
01.08.2018 р.	297955	8117	2180	235249	52409
01.07.2018 р.	303860	8260	2663	238353	54584
01.06.2018 р.	316030	8178	2430	250833	54589
01.05.2018 р.	326767	10048	3681	255221	57817

Підготовка спеціалістів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» в кожному вищому навчальному закладі проводиться на підставі затверджених навчальних (робочих навчальних) планів, в яких зазначається період підготовки фахівців. Як правило, період підготовки освітнього ступеня «Бакалавр» складає 4 роки, а освітнього ступеня «Магістр» – 1,5 роки. Стосовно перепідготовки (підвищення кваліфікації) облікових фахівців з числа незайнятого населення, які направляються від Державного фонду зайнятості, слід зазначити, що максимальний термін їх навчання складає від 2 до 3 місяців (в деяких випадках до 1 року). Програми професійного навчання, за якими навчаються слухачі з числа незайнятого населення, розроблюються

вищими навчальними закладами (випусковими кафедрами) та затверджуються Державним фондом зайнятості. Таким чином, як бачимо, період навчання всіх груп фахівців значно відрізняється, тому і методики їх підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) потрібно застосовувати різні.

Перш за все, потрібно відмітити, що, на відміну від студентів, слухачі з Державного фонду зайнятості – це фахівці, які вже мають досвід роботи, спеціальні знання (уміння та навички). Тому, підготовка та перепідготовка (підвищення кваліфікації або перепідготовка за суміжними професіями) проводиться (відновлюється) з урахуванням їх раніше здобутих професійних компетентностей. Тобто, Державним фондом зайнятості

повинні направлятися на професійне навчання фахівці для відновлення (поглиблення, розширення) своїх попередньо набутих знань (умінь та навичок).

В економічних наукових джерелах [3] під поняттям «методика» (у загальному сенсі) розуміється галузь педагогічної науки, що досліджує закономірності навчання (викладання) певного навчального предмета. Слід зазначити, що ефективна підготовка та перепідготовка (підвищення кваліфікації) всіх груп облікових фахівців проводиться шляхом правильного вибору методики викладання, а саме оптимально поєднанням методом, прийомом і засобом навчання. Крім того, застосування прийомів є складовою частиною методу навчання. До основних видів прийомів належать [4-5]:

- логічні (постановка проблеми, виявлення ознак, порівняння, висновки);
- організаційні (запис плану, відповідь за планом, відповідь біля дошки, розподіл роботи за операціями);
- технічні (анкети, використання наочного матеріалу, постановлення проблемних питань).

За структурою навчальних (робочих навчальних) планів прийоми та засоби навчання у вищих навчальних закладах під час підготовки студентів можуть застосовуватись у наступних формах навчання: лекції, семінари, практичні заняття, науково-дослідна робота, курсова робота, реферат, практика, випускна (дипломна) робота тощо. Але під час перепідготовки (підвищення кваліфікації) слухачів з числа незайнятого населення більшість зазначених прийомів та форм навчання не використовується. Складовими навчального плану виступають: лекції, практичні заняття, самостійна робота та складання кваліфікаційного диференційного заліку (екзамену). Кількість годин за навчальним планом даної категорії підготовки передбачає лише практичний (професійний) досвід викладача-обліковця до викладання (розкриття) останніх змін в нормативно-законодавчій базі та новацій в обліку.

Під час проведеного дослідження було встановлено, що до сучасних методів навчання в вищих навчальних закладах України можна віднести [3, 6]:

- метод портфоліо (Performance Portfolio or Portfolio Assessment) – сучасна освітня технологія, в основі якої використовується автентичне оцінювання результатів навчальної і професійної діяльності. За видами практико-результативної діяльності у ВНЗ розрізняють портфоліо: навчальне і професійне.

- метод проблемного викладу – метод, в якому викладач використовує різноманітні джерела і засоби. Перш, ніж викласти навчальний матеріал, висувається проблема, формулюється пізнавальна задача, а потім розкривається система доказів, порівнюються різні точки зору, підходи, ілюструються способи розв'язання поставленої задачі. Студенти в цьому процесі стають свідками і співучасниками наукового пошуку.

Ураховуючи той факт, що нині значна увага в навчальному процесі приділяється самостійному навчанню студентів (слухачів), актуальною є проблема використання методу проектів, способу досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми (технології), що має завершитися реальним практичним результатом, оформленим певним способом. Ця технологія включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю [6]:

- метод проектів – система навчання, у процесі якої студенти (слухачі) одержують знання, вміння і навички під час планування і виконання завдань – проектів, що поступово ускладнюються;

- проблемно-наукові методи навчання – реалізуються у процесі частково-пошукової або дослідницької діяльності студентів, що здійснюються і розв'язуються в проблемних ситуаціях;

- науково-дослідна робота студентів, що вбудована в навчальний процес. Така робота виконується відповідно до навчального плану, навчальних програм дисциплін. Результати всіх видів науково-дослідної діяльності студентів підлягають контролю і оцінці з боку викладачів.

- проблемне навчання – 1) технологія, що спрямована на пробудження інтересу. Навчання полягає в створенні проблемних ситуацій, у розв'язку цих ситуацій під час спільної діяльності студентів (слухачів) і викладача за умови оптимальної самостійності студентів (слухачів); 2) активне розвивальне навчання, засноване на організації пошукової діяльності студентів (слухачів), на виконанні і розв'язанні реальних життєвих або навчальних суперечностей. В основі проблемного навчання лежить висування й обґрунтування проблеми.

- використання ІКТ у навчальному процесі спонукало розвиток і використання електронного і онлайн-курсів як різних форматів єдиної високоякісної сучасної освіти. Формат електронного курсу – це доповнення до очної освіти, що передбачає підтримку викладача. Під електронним курсом розуміється адаптований текст якісного підручника, що може містити мультимедійні матеріали: відеоприклади, відеозавдання, кольорові ілюстрації тощо; гіпертекст: глосарії, підбірку зовнішніх посилань тощо.

ВИСНОВКИ

Ефективність підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) облікових фахівців перш за все залежить від оптимально обраних методик проведення навчального процесу. Рівень підготовки та ефективність навчання студентів та слухачів з числа незайнятого населення, як правило залежить від взаємодії «студент (слухач) - викладач». Тому, викладачем повинно бути підбрані такі методи та прийоми навчання (підготовки, перепідготовки) які будуть спрямовані на активізацію професійної діяльності тих, хто навчається.

Отже, можна зробити висновок, що для підготовки та перепідготовки (підвищення кваліфікації) різних груп облікових фахівців слід застосовувати різні методичні підходи.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Дані щодо кількості зареєстрованих безробітних та надання їм послуг, а також кількості зареєстрованих вакансій. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-shchodo-kilkosti-zareystrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh>
3. Гришукенко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. 224 с.
4. Аксенова Е.В., Оболенская Т.Е., Шаранов А.Д. Актив-

визация обучения в экономическом вузе. К.: ЦНКВО, 1991. – 201 с.

5. Аксенова Е.В. Методы активизации творческого мышления студентов в учебном процессе. К.: КИНХ, 1987. – 127 с.

6. Козяр М.М. Упровадження нових методів навчання як чинник розвитку вищої освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. Випуск 42. с. 6-11

References

1. Law of Ukraine «About Accounting and Financial Reporting in Ukraine» dated 16.07.1999, № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (in Ukrainian).

2. Data about the number of registered unemployed persons and the services providing to them, and number of registered vacancies. URL: [https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-](https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-shchodo-kilkosti-zareyestrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh)

[shchodo-kilkosti-zareyestrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh](https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-shchodo-kilkosti-zareyestrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh) [Electronic resource]. (in Ukrainian).

3. Hritsulenko S.I., Potapova-Sinko N.Y., Harbera K.M. Methodology of teaching economic disciplines: teaching. manual. Odesa: ONAZ after O.S. Popov, 2012. 224 p. (in Ukrainian).

4. Aksenova E.V., Obolenskaya T.E., Sharapov A.D. Activation of studying at an economic university. Kyiv: TsNKVO, 1991. 201 p. (in Ukrainian).

5. Aksenova E.V. Methods of activating the creative thinking of students in the educational process. Kyiv: KINKH, 1987. 127 p. (in Ukrainian).

6. Kozyar M.M. Implementation of new teaching methods as a factor in the development of higher education. Modern Information Technologies and Innovative Methods of Training in the Training of Specialists: methodology, theory, experience, problems. Kyiv-Vinnitsya: Open Company «Hlider», 2015. Issue 42. pp. 6-11. (in Ukrainian).